

EDUARDO DE FILIPPO, conferència-debat a l'Institut del Teatre de la Universitat de Roma, 4 d'abril de 1981, publicada a *L'attore, tradizione e ricerca, Seminari scenici di Eduardo De Filippo, 1981*. (Traducció: TNC)

Les comèdies que jo interpretava quan vaig començar a ser actor havien de ser castes, els adúlter només eren tolerats si es podia demostrar que no s'havien produït, i tot acabava amb algunes cançons. En canvi, *Qui és més feliç que jo!* és força realista i conté una certa amargor. Es va començar a parlar del «Nàpols amarg d'Eduardo». Aleshores vaig entendre que el públic em seguiria i vaig començar a escriure obres en tres actes, que van tenir molt d'èxit per la seva virtut còmica; va ser només després de la guerra, després d'aquest tràgic esdeveniment mundial, que vaig canviar de gènere, amb *Nàpols milionària!*. D'altra banda, aquelles obres, *Digueu-li sempre que sí*, *Gennareniello* i d'altres, que potser són només còmiques? Sempre hi ha un rerefons dramàtic. Per altra banda, aquesta va ser la causa de la dissolució de la companyia dels tres De Filippo, perquè en Peppino s'havia orientat essencialment cap a allò còmic, mentre que a mi no m'interessava només això.

El meu temperament d'actor sempre m'empenyia a voler mostrar i aprofundir la realitat. Amb en Peppino i la Titina, com a autor, m'havia de sotmetre a la seva personalitat d'actors, i més quan la companyia estava tenint un gran èxit; hauria estat una llàstima dissoldre-la poc temps després d'haver-la fundat. Així que vaig continuar escrivint papers per a tots tres, fins a la guerra; però després, ja no em va ser possible ignorar la realitat, que havia canviat per a tothom, i vaig acabar per escriure *Nàpols milionària!*, i després *Questi fantasmi*, *Filumena Marturano*, *Le bugie con le gambe lunghe*, *Les veus interiors* i tota la resta, tot el que he pogut escriure fins a *Gli esami non finiscono mai*, la meva última obra. Hauria començat abans, si m'hagués trobat sol, però el meu deure, les meves obligacions respecte d'un gran actor com en Peppino, d'una gran actriu com la Titina, em portaven també a escriure per a ells. I això és el que vaig fer... No em penedeixo de res. Així vaig començar i, a més, així va néixer un gènere nou: hi ha un article que explica tot el que vaig dir al teatre Margherita de Roma. En aquella sala en efecte, perquè després de l'Alliberament, tots els teatres van ser requisats; havia doncs hagut de transportar el meu espectacle *Nàpols milionària!*, l'estrena del qual havia tingut lloc al San Carlo

de Nàpols, a Roma al saló Margherita. L'obra va tenir un gran èxit i les recaptacions van ser excel·lents. En fi, que vaig començar a recuperar-me, perquè amb la guerra estava totalment arruïnat. *Nàpols milionària!* va ser un èxit, i vaig continuar per aquest camí. Després del primer acte, que potser coneixeu per haver-lo llegit o vist al teatre o al cinema, que acaba amb aquell fals mort, vaig avançar cap al prosceni i vaig dir: «Aquest primer acte còmic, humorístic» —perquè entre l'humorisme i la comicitat hi ha una gran diferència— «encara està lligat al vell teatre que practicava recentment. A partir del segon acte, comença el meu nou teatre». Així que vaig anunciar clarament aquest color. Vaig dir-li al públic: «Us porto un nou teatre». Perquè la guerra fa passar cent anys en un minut. Tot ha de canviar, també nosaltres hem de canviar. I això té a veure amb allò que us he dit abans, que la vida canvia. La vida canvia, i per tant el teatre també, perquè va de la mà de la vida.